

ἀλλ' ὄνπερ εἶδον ὀφθαλμοῖς τρανολογοῦσι γλῶσσαι,
 τὸν μέγαν ἥλιον, Χριστόν, ἐκλάμψαντα τοῦ τάφου,
 οἱ μαθηταί, τὰ πρόβατα τὰ λογικά τοῦ Λόγου,
 τὴν μάνδραν καὶ τὸν συγκλεισμόν, τὸ κρύος τὸ τοῦ φόρου,
 ἀποσεισάμενοι θερμῶν πληροῦνται σκιρτημάτων,
 καὶ λαμπροτέρα δέικνυται πρὸς τούτους ἡ νεφέλη,
 ἡ γλυकाσμὸν ὀμβροβλυτεῖ καὶ ζωηφόρον δρόσον.
 Χαίροις, χαρᾶς ἡ πρόξενος ταύτης, θεογεννητορ.

Ἄ. Π.-Κεραμεύς.

Ἰωάννης Σταυράκιος καὶ Δημήτριος Βεάσκος.

Ἡ αὐτὴ χειρόγραφος Παπαδικὴ ἐν φύλλ. 347^a — 348^b περιλαμβάνει στιχηρὸν ἀξιοπερίεργον μετὰ μουσικῆς μελοποιίας εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον· οὐ αἱ μὲν λέξεις ὀφείλονται κατὰ τὸν τίτλον τῷ χαρτοφύλακι Σταυρακίῳ, ἡ δὲ μελοποιία Βεάσκῳ ῥεφερενδαρίῳ Θεσσαλονίκῃς. Καὶ Σταυράκιος μὲν εἶναι ὁ γνωστός Ἰωάννης Σταυράκιος, Βεάσκος δὲ ὁ γενόμενος μητροπολίτης Δημήτριος Βεάσκος ἐν τῷ 13-ῳ αἰῶνι καὶ ὡς τοιοῦτος ἄχρι τοῦδε γνωστός ἐξ ἐπιστολῆς πρὸς αὐτὸν Γρηγορίου τοῦ Κυπρίου¹⁾· ἀλλ' ὁ Γρηγόριος οὗτος ἐπεμπεν ἐπιστολὰς καὶ τῷ Θεσσαλονίκῃ χαρτοφύλακι Σταυρακίῳ²⁾. «Ὡστε ἐν τῷ ῥηθέντι στιχηρῷ δύναται νὰ ἔχωμεν ἄνευ ἀμφιβολίας κοινὴν συνεργασίαν δύο συγχρόνων, γνωστῶν ἀλλήλοις, λόγῳ δὲ ἀξιωμάτων καὶ συνηδελφωμένων λογίων κληρικῶν ὅτι δὲ Σταυράκιος εἶναι ὁ γνωστός Ἰωάννης, δέικνυσιν ὡς νομίζω, σαφῶς ἡ κοινότης τῆς ὑποθέσεως τοῦ στιχηροῦ πρὸς τὸν ἀνέκδοτον εἰσέτι τοῦ Ἰωάννου τούτου «λόγον εἰς τὰ θαύματα τοῦ μυρορροᾶ μεγάλου Δημητηρίου»³⁾. Κατὰ τι δὲ τοῦ καλλιγράφου σημείωμα, λέγοντος τὸ στιχηρὸν ἐν τῇ ᾠᾷ «ὀκτᾶχον», ἐμέλεισεν ὁ Βεάσκος τὸ ποίημα τοῦ Σταυρακίου εἰς ἧχους ὀκτώ, ὅ ἐστιν ἡ ψαλμωδία αὐτοῦ συνεῖρει πάντας τούτους τοὺς ἧχους⁴⁾. Τὸ κείμενον ἄνευ τῆς μελοποιίας ἔχει οὕτως:

Εἰς τὸν ἅγιον μεγ(α)λ(ομάρτυρα) Δημήτριον.

Οἱ λόγοι Σταυρακίου χαρτοφύλακος,

τὸ μέλος Βεάσκου ῥεφε(ρε)νδαρίου Θεσσαλονίκῃς.

• Πλ. δ', 19 πληροῦνται] πληρουντας. — 21 ἡ γλυκασμὸν] ογλυκασμον.

1) Georgii Cyprii declamationum et epistolarum e codice Leidensi editarum particula tertia. Ienae 1877, σ. 12, ἀριθ. ζ'.

2) P. Lambecii, Comment. de aug. biblioth. Caes. Vindobonensi liber VIII. Vindobonae 1679, σ. 512. Αἱ πρὸς Σταυράκιον ἐπιστολαὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ M. Treu. "Ora E. Kurtz, Des Klerikers Gregorios Bericht über Leben, Wunderthaten und Translation der hl. Theodora von Thessalonich. St.-Petersburg 1902, σ. 94—107.

3) Βλ. Catal. cod. hagiogr. graec. bibl. Nation. Parisiensis. Bruxellis, 1897, σ. 229.

4) Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ψάλλεται καὶ τὸ γνωστὸν δοξαστικὸν τῆς 15-ης Αὐγούστου, ὅπου τὸ πρῶτον αὐτοῦ κῶλον ψάλλεται εἰς ἧχον α', τὸ δεύτερον εἰς ἧχον πλάγιον α', τῆς δευτέρας περιόδου τὸ πρῶτον κῶλον εἰς ἧχον β', τὸ λοιπὸν αὐτῆς εἰς ἧχον πλάγιον β'. Ἡ τοιαύτη τάξις τηρεῖται καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἧχους ἐν τῷ λοιπῷ μέρει τοῦ δοξαστικοῦ.

Τρισαριστεύ, ἀντιλήπτορ ἡμῶν,
 μεγαλόδοξε Δημήτριε,
 τῶν μαρτυρικῶν
 κοιλάδων τὸ ἀμάραντον ἄνθος,
 5 τὸ μῆλον τὸ εὖοσμον,
 ἢ ἄμπελος ἢ κυπρίζουσα
 ταῖς διαφοροῖς τοῦ πνεύματος χάρισι,
 ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου
 ἐν πάσῃ τῇ γῆ, ὅτι ἐπήρθη
 10 ἢ μεγαλοπρέπεια τῶν θαυμάτων σου
 ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν.
 Προσφδέτω σοι ταῦτα
 κατὰ καιρὸν κινύρα Δαυιτικῆ·
 τὸν γὰρ θεάνθρωπον Λόγον
 15 τοῦ πανυψίστου πατρὸς
 ὡς ἐκείνου γνήσιος δοῦλος
 κατὰ δύναμιν μιμησάμενος,
 ἐπὶ σταυροῦ μὲν οὐκ ἀνέβης,
 λόγχαις δὲ ὅμως
 20 τὸ καθαρώτατον σῶμά σου
 μυριότρωτον * ἐκ τούτων ἀπέδειξας·
 καὶ νῦν αἰδεῖται σου τὸ τίμιον πάθος
 ἢ ἐν Ἐδέμ φλογίνῃ ῥομφαία,
 ὡς πάλαι τῆς τοῦ Σωτῆρος πλευρᾶς
 25 ἐμπεφόβηται λόγχευμα
 καὶ πάροδον πρωτοπαρέσχε
 τῷ εὐγνώμονι καὶ θεοσόφῳ ληστῇ.
 Διὰ τοῦτο καὶ θαυμαστοῦται
 τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ,
 30 καὶ ἢ μεγαλοπρέπεια τῆς δόξης σου
 ἀπὸ περάτων εἰς πέρατα μεγαλύνεται,
 ὑπερβαλλόντως δὲ τῇ πατρίᾳ σου
 γῆ τῇ τῶν Θετταλῶν προκαθεζομένη
 καὶ ὑπὸ σοῦ περιφρουρουμένη
 35 ἐκ παντοδαπῶν * καὶ συνεχῶν περιστάσεων.

Ὁ Βεάσκος δὲν ἦτο μόνον μουσικός, ἀλλὰ καὶ συντάκτης ἁσμάτων. Πορ-
 φύριος ὁ Οὐσπένσκης εἶδεν ἐν τῷ Βατοπεδίῳ χειρόγραφον τοῦ ἔτους 1299, ἐν ᾧ
 περιείχετο στιχηρὸν εἰς τὸν Θεσσαλονικέα ὅσιον Φώτιον μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγρα-
 φῆς· α'Ιουλίου, θ'. Τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Φωτίου κτήτορος μονῆς τοῦ Ἀκα-
 νίου. Ποίημα κυρίου Δημητρίου ἱεροδιακόνου καὶ μεγάλου οἰκονόμου μητροπό-
 λεως Θεσσαλονίκης, οὗ τὸ ἐπώνυμον Βεάσκος, μελισθὲν δὲ παρ' ἐμοῦ Δανιὴλ

17 μιμησάμενος] Ἐν τῷ κώδ. μιμησαμενοι. — 21 μυριότρωτον] μυριοπρωτον.— 22 τὸ]
 τε. — 23 φλογίνῃ] φογινη. — 25 ἐμπεφόβηται] ἐμπεβοβηται.

ἀμαρτωλοῦ τάχα μοναχοῦ Ἀχραδᾶ»¹⁾. Ἄν τὸ βατοπεδινὸν χειρόγραφον εἶναι, ὡς παραδέχεται ὁ Πορφυρίος, αὐτόγραφον τοῦ Δανιήλ, ὁ Βεάσκος λοιπὸν μητροπολίτης θὰ ἐγένετο Θεσσαλονίκης ὕστερον τοῦ 1300-οῦ ἔτους, οὐχὶ δὲ πρὸ τοῦ ἔτους 1285, ὡς ὑπέθετεν ὁ Louis Petit²⁾.

Τὸ αὐτὸ στιχηρὸν τοῦ Βεάσκου εὐρίσκεται καὶ ἐν τῷ 139-φ κώδικι Πετροῦ-πόλεως (φύλλ. 216^α). Ἐνταῦθα ὁμῶς ἡ ἐπιγραφή ἔχει οὕτω «Τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Φωτίου καὶ κτήτορος μονῆς τοῦ Ἀκαπνίου ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἰουλίου θ'. Ἦχος δ'». Ἐν δὲ τῇ ᾠδῇ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ καλλιγράφου σημειοῦται τοῦτο: «Οἱ μὲν, λόγοι Δημητρίου Βεάσκου οἰκονόμου Θεσσαλονίκης, τὸ δὲ μέλος Δανιήλ τοῦ

δω
Ἀχρα». Τὸ κείμενον ἔχει οὕτως³⁾:

Ἦ παιδρὰ τοῦ θεοφόρου μνήμη Φωτίου
 πᾶσαν ἀρτίως κτίσιν καταλαμπρύνει
 τὸ γὰρ φῶς τῶν αὐτοῦ διαλάμψαν κατορθωμάτων
 ἀγγέλων ἔμπροσθεν καὶ ἀνθρώπων
 πρὸς δόξαν θεοῦ καὶ τὴν τοῦ οἰκείου θεράποντος 5
 ἅπασαν διανίστησιν εὐφημίαν.
 Ἄγγελοι κροτοῦσιν ἄνωθεν
 τὸν κοινῶν αὐτοῖς γεγονότα
 τῆς θείας φωτοχυσίας,
 ἀνθρώποις γεραίρουσι τὸν υἱὸν φωτὸς 10
 νεύσει τῇ κρείττονι χρηματίσαντα.
 Τῶν μοναστῶν ἐπὶ πλείον ἀγγέλαι
 ἀγάλλονται τὸν ὡς ἐπ' ὄρους
 ἰστὸν τοῖς ὑψηλοῖς τῶν ἔργων* ἀναδραμόντα
 καὶ πυρσοῦ δίκην* τὰ τούτων στίφη 15
 καταπυρσεύοντα
 οὐ ταῖς τῶν ἀρετῶν ἀπαξάπαντες
 αὐγαζόμενοι φρυκτωρίαις
 καὶ πρὸς τὸ φῶς* ποδηγούμενοι τὸ ἀκήρατον,
 ἄσμενοι τούτῳ βοήσωμεν 20
 «Θεοφόρε πατὴρ ἡμῶν Φώτιε,
 μὴ ἀποκάμοις* τὸν θεὸν ἐκτενωῶς δυσωπῶν
 ὑπὲρ τοῦ κόσμου παντὸς* καὶ τῶν ἐκθύμως τελούντων
 τὴν παιδρὰν καὶ πανεύφημον μνήμην σου».

Ἄ. Π.-Κεραμεύς.

1) Πορφυρίου, Первое путешествие въ Аѳонскіе монастыри и скиты. Часть II. Приложенія къ второму Отдѣленію сей части. Москва 1881, σ. 21.

2) Echos d'Orient. Paris 1901—1902, τ. 5, σ. 32.

3) Περὶ τοῦ ὀσίου Φωτίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ βλ. τὸν ἐκ μοσχοβιτικοῦ ἐλληνικοῦ χειρογράφου ἐκδεδομένον ἀνώνυμον λόγον: Епископъ Арсеній, Похвальное слово Св. Фотію Θεσσαλίскому. Греческій текстъ и русскій переводъ. Новгородъ, 1897. 8^ον, σελίδες 35. Πρβλ. В. Г. Васильевскій, Одинъ изъ греческихъ сборниковъ въ Московској Синодальной Библиотекѣ. СПб., 1866, σ. 34—39.